

KlachtenCommissie Onvrijwillige Zorg (KCOZ)

Beslissing inzake de klacht van
<naam klager> over
Stichting Zuidwester

DE PROCEDURE

De Klachtencommissie Onvrijwillige Zorg (hierna kortheidshalve aangeduid als de commissie) heeft kennisgenomen van de klacht van <naam klager> (hierna te noemen klager of cliënt).

De klacht is op 5 juni 2024 door Stichting Zuidwester (verder ook te noemen: de zorgaanbieder of de verweerder) naar de commissie gestuurd ter behandeling. De commissie heeft de zorgaanbieder de gelegenheid gegeven om schriftelijk op de klacht te reageren. Het verweerschrift heeft de commissie op 20 juni 2024 ontvangen. Op verzoek van de commissie zijn nog stukken nagestuurd op 24 en 25 juni 2024. De advocaat van klager heeft op 26 juni zijn pleitnotitie gestuurd. Partijen hebben kennisgenomen van elkaars stukken.

De hoorzitting vond met instemming van klager plaats op 26 juni 2024. De commissie heeft een online zitting gehouden ter bespreking van de klacht. Aan de online zitting namen deel: klager en zijn advocaat <naam > en namens de zorgaanbieder <naam >, (zorgmanager), <naam > (gedragsdeskundige), <naam > (regiomanager), <naam > (arts VG) en <naam > (Wzd functionaris).

FEITEN EN OMSTANDIGHEDEN

De commissie gaat op grond van de schriftelijke stukken en hetgeen ter zitting naar voren is gebracht uit van de volgende feiten:

Klager is een man van 31 jaar en heeft een licht verstandelijke beperking. Hij is opgenomen met rechterlijke machtiging en heeft een mentor.

Klager verblijft ongeveer zestien jaar bij de zorgaanbieder. Gedurende deze jaren heeft klager op verschillende locaties van zorgaanbieder gewoond. Momenteel verblijft klager sinds 10 november 2023 met een rechterlijke machtiging op de <naam > locatie een geregistreerde Wzd-accommodatie. Voorafgaande aan deze opname was hij tijdelijk voor drie weken naar <naam > zorgaanbieder overgeplaatst in verband met een crisisopname. Aanleiding hiervoor was het sterke vermoeden dat hij betrokken was bij een incident, waarbij er sprake zou zijn van seksueel overschrijdend gedrag bij een medebewoner.

DE KLACHTEN

De klachten gaan over de volgende vormen van onvrijwillige zorg:

1. Aanbrengen van beperkingen het eigen leven in te richten: beperking in het gebruik van internet, telefoon en laptop en het niet met de groep kunnen mee eten (deze maatregel is inmiddels beëindigd).
2. Beperking in de bewegingsvrijheid: het niet zelfstandig naar buiten mogen gaan, de balkondeur van zijn kamer is op slot, continu 1 op 1 begeleiding en insluiting op zijn kamer in de nacht (deze maatregel is inmiddels beëindigd);
3. Uitoefenen van toezicht op de cliënt door de inzet van een deurverklikker.

Klager vindt dat bij deze beperkingen het stappenplan niet is doorlopen volgens de Wet zorg en dwang (Wzd), het ernstig nadeel onvoldoende is onderbouwd, de wettelijke termijnen niet in acht zijn genomen en aan de verplichting om een dossier bij te houden niet is voldaan.

Klager geeft aan dat er geen sprake is van een ernstig nadeel. De beperkingen die zijn opgelegd, zijn gebaseerd op de veronderstelling dat er risico is op seksueel grensoverschrijdend gedrag. Dit is echter gebaseerd op vermoedens. Hier is klager het absoluut niet mee eens. Door dit vermoeden wordt klager in de nacht ingesloten en kan hij niet onbegrensd gebruikmaken van de communicatiemiddelen. Klager vraagt zich ook af waarom deze maatregelen niet zijn afgebouwd en/of er geen alternatieven zijn ingezet.

Hij heeft in onzekerheid geleefd omdat hij niet wist waar hij aan toe was omdat hij niet betrokken was bij de besluitvorming. Daarom vraagt klager ook schadevergoeding voor elke dag dat de Wzd niet is nageleefd. (Dit over de periode van 28 oktober 2023 tot en met 28 januari 2024).

HET VERWEER

Sinds de plaatsing van klager op <naam locatie> is de inzet van de maatregelen die al eerder op de andere locatie zijn toegepast opnieuw bekeken. De zorgaanbieder is zich ervan bewust dat maatregelen met betrekking tot de Wzd ook per locatie kunnen verschillen en heeft daarom kritisch naar een effectieve, subsidiaire en proportionele inzet van Wzd maatregelen gekeken.

Op 1 februari 2024 is er besloten dat de maatregel telefoon/netwerk en laptop gebruik verder afgebouwd kon worden. De tijd gedurende dat klager toegang heeft tot zijn telefoon (en daarmee tot het internet en sociale media) werd van een uur per dag uitgebreid naar anderhalf uur per dag. Dit bleek succesvol, waardoor er tijdens een evaluatie op 3 juni 2024 opnieuw uitbreiding van het telefoongebruik mogelijk was, dit keer van anderhalf uur naar tweeënehalf uur per dag. In augustus 2024 staat er een volgende evaluatie gepland, waarin opnieuw gekeken wordt naar afbouw mogelijkheden. Op basis van de versoepelingen van de inzet van de maatregel kan worden aangetoond

(middels de evaluaties in het dossier van klager conform het stappenplan Wzd) dat er zeer frequent nagedacht wordt over de afbouw van de maatregel.

Echter het ernstig nadeel, waarover geoordeeld is door het KCOZ in een eerdere klacht van klager op 26 april 2023 (KCOZ 2023-06), blijft nog steeds van toepassing, waardoor afbouw van de maatregel doordacht en geleidelijk gerealiseerd dient te worden.

De maatregel een-op-een begeleiding is ingezet omdat <naam locatie > een open woonlocatie is waar jonge - deels minderjarige - mannen woonachtig zijn. Er is nagedacht over alternatieven voor de een-op-een begeleiding, maar gezien het verleden van klager met betrekking tot seksueel overschrijdend gedrag en seksueel misbruik, is het noodzakelijk om gedurende de dag nabijheid van een begeleider te hebben om de nodige ondersteuning te bieden, waarbij het ernstig nadeel volledig voorkomen kan worden. Door deze maatregel heeft klager wel de mogelijkheid om alleen in de achtertuin te roken mits hij in het zicht blijft van de begeleiding en hij neemt ook vaker deel aan groepsmomenten, zoals gezamenlijk televisiekijken, koffiedrinken en dineren. Dit kan dankzij de een-op-een begeleiding, waarbij er ook direct ingegrepen kan worden wanneer zich er een incident dreigt voor te doen. Tevens zorgt de een-op-een begeleiding voor het vergroten van het contact tussen klager en zijn moeder. De begeleiding gaat namelijk iedere zondag met klager op bezoek bij zijn moeder. Ondanks dat er kleine stappen mogelijk zijn in de afbouw van de Wzd maatregelen, blijft er intern- en extern gezocht worden naar een andere woonplek, waar de context passender is en er minder maatregelen toegepast hoeven te worden

Op 22 april 2024 is de maatregel nachtelijke insluiting, waarbij de klager niet de mogelijkheid had om zijn kamer gedurende de nachtsituatie te verlaten, beëindigd. Op <naam locatie> had klager middels een babyfoon de mogelijkheid om een beroep te doen op de aanwezige slaapdienst. Echter klager verzette zich tegen het gebruik van de babyfoon, omdat hij dit kinderachtig vond. Dit ondanks het benoemen van de veiligheid van klager, welke hiermee gewaarborgd werd. Tijdens het evaluatiemoment op 22 april 2024 is er gehoor gegeven aan klagers onvrede met betrekking tot de afgesloten deur en het gebruik moeten maken van een babyfoon. Toen is er besloten om de deurverklikker als alternatief voor het insluiten in te zetten. Aanvullend blijft de balkondeur van de kamer van klager wel op slot, zodat klager niet zonder medeweten van de begeleiding naar buiten kan. Er zijn namelijk bewoners welke 's nachts in de achtertuin roken. Gezien de setting van deze woonlocatie lijkt afbouw van deze maatregelen vooralsnog niet mogelijk.

De zorgaanbieder geeft aan dat wel de juiste stappen volgens de Wzd zijn doorlopen. Het zorgplan is akkoord bevonden door klager en zijn mentor. Omdat het stappenplan op papier niet goed navolgbaar was voor de commissie en klager, is met instemming van partijen, tijdens de hoorzitting inzage gegeven in het digitale stappenplan. Dit gaf veel verheldering.

OVERWEGINGEN EN CONCLUSIES

De stukken die de zorgaanbieder voorafgaande aan de hoorzitting had opgestuurd, zijn moeilijk navolgbaar zodat ook niet beoordeeld kan worden of het stappenplan correct is

gevolgd. Daarom heeft de commissie met instemming van de klager en diens advocaat aan de zorgaanbieder gevraagd om digitale inzage te verlenen tijdens de hoorzitting. Door het inzien van het digitale dossier tijdens de hoorzitting heeft de commissie geconcludeerd dat het stappenplan van de onvrijwillige zorg (inzet van de deurverklikker, beperking gebruik internet/telefoon, de een op een begeleiding, insluiting kamer en beperking van eten op de groep) volgens artikel 10 e.v. van de Wzd op juiste wijze is gevolgd. Deze conclusie van de commissie is door de advocaat van klager positief bevestigd tijdens de hoorzitting.

De commissie constateert echter wel dat de maatregel 'het op slot doen van de balkondeur' niet is opgenomen als onvrijwillige zorg in het zorgplan en ook niet is opgenomen als huisregel. De commissie oordeelt derhalve dat deze beperking van zijn vrijheid wel degelijk onvrijwillige zorg is en hiervoor het stappenplan had moeten worden doorlopen. Dit is echter niet gebeurd. De zorgaanbieder beaamt dit ook.

Over of er sprake is van ernstig nadeel oordeelt de commissie als volgt. Hoewel de klager zowel in zijn klachtschrift als tijdens de hoorzitting ontkent dat hij zich in het verleden schuldig heeft gemaakt aan seksueel grensoverschrijdend gedrag/contacten met minderjarigen, zal de commissie zich baseren op het oordeel van de professionals. Mochten zij in redelijkheid aannemen dat er mogelijk sprake was van een ernstig nadeel voor anderen? Tijdens de hoorzitting is aangegeven door de zorgaanbieder dat er voorbeelden van seksuele misstanden door klager konden worden opgesomd. Hoewel klager daar geen bezwaar tegen had, heeft de commissie dat niet nodig gevonden. Het feit dat er voorbeelden te noemen waren vond zij voldoende. Dit mede omwille van de privacy van klager. De commissie sluit zich aan bij het oordeel van de zorgaanbieder dat er wel degelijk ernstig nadeel kan zijn voor anderen ter voorkoming waarvan de onvrijwillige zorg wordt ingezet.

Ook is door zorgaanbieder gekeken naar minder zware maatregelen en naar afbouw van de maatregelen; in plaats van de deur op slot is nu een deurverklikker ingezet. De duur van het telefoongebruik en internet is toegenomen van 1 uur naar 2,5 uur per dag. De inzet van 1 op 1 de begeleiding is weliswaar een zeer ingrijpende maatregel maar hierdoor kan klager wel 6 dagen per week naar zijn werk/dagbesteding wat hij erg leuk vindt, zijn moeder eens per week opzoeken en weer meer deel uitmaken van de groep. Ook tijdens zijn werk is er een op een begeleiding, maar gezien de setting waarin dat gebeurt (in de buitenlucht) geeft dat klager geen hinder.

BEOORDELING

De commissie oordeelt gelet op bovenstaande dat de klachten wat betreft de onvrijwillige zorg ten aanzien van de inzet van de deurverklikker, beperking gebruik internet/telefoon, de een op een begeleiding, insluiting kamer en beperking van eten op de groep ongegrond zijn omdat het stappenplan volgens de regels van de Wzd is gevolgd en het toepassen van onvrijwillige zorg ook voldoet aan de inhoudelijk daaraan te stellen eisen van proportionaliteit, subsidiariteit en doelmatigheid. Een en ander wordt ook regelmatig geëvalueerd.

De klacht over het op slot doen van de balkondeur wordt gegrond verklaard omdat dit ook onvrijwillige zorg betreft, waarvoor het stappenplan niet is doorlopen.

De commissie wijst de schadevergoeding af omdat de klachten grotendeels ongegrond zijn verklaard en het niet aannemelijk is dat het afsluiten van de balkondeur op de eerste verdieping tot schade heeft geleid.

RECHTSMIDDEL

Partijen kunnen, binnen zes weken na de dag waarop de commissie deze beslissing aan partijen heeft medegedeeld (dat wil zeggen: binnen zes weken na de dag waarop partijen gemeld is dat zij deze beslissing kunnen downloaden van het netwerk van de KCOZ), een verzoekschrift indienen bij de rechter ter verkrijging van een beslissing over de klacht (zie artikel 56c Wet zorg en dwang).

Deze uitspraak is vastgesteld op 4 juli 2024 door de voorzitter van de KlachtenCommissie Onvrijwillige Zorg, dhr. mr. C.W.M. Verberne (jurist), mevr. drs. L.J.W.M. Muller (gezondheidszorgpsycholoog, orthopedagoog) en dhr. drs. A.C. Louisse (arts voor verstandelijk gehandicapten).

mr. C.W.M. Verberne,
voorzitter

Dit is de geanonimiseerde versie van een uitspraak van de KCOZ. Conform artikel 56b, lid 7 Wzd maakt de KCOZ haar uitspraken openbaar 'in zodanige vorm dat deze niet tot personen herleidbaar zijn, behoudens voor zover het de zorgaanbieder betreft'. De KCOZ maakt haar uitspraken openbaar door deze op de website van de KCOZ te publiceren